

המשנים ליועצת המשפטית לממשלה
(מנהל מערך ייעוץ וחקיקה)
(משפט ציבורי-חוקתי)
ירושלים: ד' חשוון תשפ"ו
26 אוקטובר 2025
סימוכין: 803-99-2025-044697

לכבוד
חבר הכנסת יריב לוין
סגן ראש הממשלה ושר המשפטים

שלום רב,

הנדון: הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון – עיכוב הליכים משפטיים כנגד חברי הממשלה בידי ועדת הכנסת) התשפ"ה-2025, של חה"כ לימור סון-הר-מלך (פ/6171/25)

על דעת היועצת המשפטית לממשלה, נבקש להביא בפניך את עמדתנו בנוגע להצעת החוק שבנדון:
הצעת החוק מבקשת לקבוע הסדר ייחודי חריג, וחסר תקדים לראש הממשלה ולחברי הממשלה של עיכוב הליכים פליליים בידי ועדת הכנסת. למעשה להגדירם כקבוצה מיוחדת הנהנית מהסדרים מטיבים לעומת כלל האוכלוסייה, בלא הצדקה.

בכך, הצעת החוק מאפשרת דריסת רגל של שיקולים פוליטיים בהליך הפלילי תוך פגיעה קשה בטוהר ההליך הפלילי, בעקרון השוויון בפני החוק, בעצמאות מערכת המשפט ומערכת אכיפת החוק, ובעקרון הפרדת הרשויות.

זוהי הצעת חוק פרסונלית המועלית שעה שמתנהל הליך פלילי נגד ראש הממשלה. היא מצטרפת לשורה של הצעות חוק מהעת האחרונה המבקשות לפגוע בעצמאות מערכת אכיפת החוק ונראה כי מטרתה למלט את ראש הממשלה מאימת הדין.

מכל הטעמים האלה ונוכח הפגיעה העמוקה והיסודית בעקרונות יסוד במשטר דמוקרטי כמו גם ההשפעה הישירה של ההצעה על עניינו האישי של ראש הממשלה, ההצעה אינה חוקתית, יש להתנגד לה ואין לקדמה – הכל כפי שיפורט להלן.

1. סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי, [נוסח משולב], התשפ"ה-2025 (להלן: **החסד"פ**), מסמיק את היועצת המשפטית לממשלה לעכב הליכי משפט בהודעה מנומקת בכתב לבית המשפט. עוד נקבע כי היועצת המשפטית לממשלה רשאית לאצול את סמכותה לגורמי מקצוע שונים הכפופים לה: ובכלל זה לפרקליט המדינה ולמשנים ליועצת המשפטית לממשלה.

2. הצעת החוק המונחת על סדר יומה של הוועדה, מבקשת לקבוע הסדר ייחודי, לפיו סעיף 231 לחסד"פ יתוקן כך שוועדת הכנסת תהיה רשאית, בהודעה מנומקת בכתב לבית המשפט, לעכב את הליכי המשפט כנגד ראש הממשלה או שר משרי הממשלה, אם ראתה צורך בכך; ובמקרה כזה יפסיק בית המשפט את ההליכים באותו משפט.

3. הצעת החוק אינה כוללת נימוק מהותי אלא דברי הסבר לאקוניים ביותר שלפיהם לצד סמכות היועמ"ש לעכב הליכים מוצע להעניק סמכות מקבילה לוועדת הכנסת לעכב הליכים כנגד ראש הממשלה או שר משרי הממשלה אם ראתה צורך בכך.
4. **ראשית**, מדובר בהצעת חוק פרסונלית ופסולה שתכליתה למלט את ראש הממשלה מאימת הדין. זאת, בעת שתלוי ועומד הליך פלילי נגד ראש הממשלה ועל רקע פרסומים רבים לאחרונה, אף מצדם של חברי הכנסת מטעם מפלגות הקואליציה, הקוראים לעצור את משפטו של ראש הממשלה. בדברי ההסבר הלאקוניים שצורפו להצעה או בהסדר המוצע, אין כל הבהרה ביחס לתכלית ההסדר והצדקתו.
5. **שנית**, הקניית הסמכות המוצעת לוועדת הכנסת, שהיא במהותה גוף פוליטי, בו קיים רוב אינהרנטי לקואליציה, וזאת דווקא לעניין עיכוב הליכים בענינם של ראש הממשלה וחברי הממשלה, מהווה התערבות בהליך משפטי משיקולים פוליטיים המבוססת על טעמים של השתייכות פוליטית-מפלגתית, או לטובת שימור הקואליציה הרלוונטית. **מדובר בפגיעה קשה ביותר בעקרון הפרדת הרשויות וניסיון השתלטות של הרוב הקואליציוני בכנסת על פעילותה העצמאית של מערכת אכיפת החוק והרשות השופטת**. אין זה מתפקידה של הכנסת לקבל החלטות במהלך פלילי של אדם כזה או אחר, וכפועל יוצא מכך גם לא בהפסקת הליך פלילי כלשהו או עיכובו. בכך יש משום פגיעה בטוהר ההליך הפלילי ובעצמאות מערכת המשפט, כמו גם כרסום בסמכותה של היועצת המשפטית לממשלה, ראש התביעה הכללית במדינה אשר לה הסמכות לעכב הליכים במקרים המתאימים.
6. **שלישית**, ההצעה שמבקשת לקבוע הסדר עיכוב הליכים ייחודי לראש הממשלה ולשרי הממשלה, פוגעת פגיעה קשה בעקרון שלפיו הכל שווים בפני החוק ובעקרון שלטון החוק.
7. יוזכר כי לעניין הגנה על מילוי תפקידו של חבר כנסת (ושל שרים, כולל ראש הממשלה), חוק חסינות חברי כנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, קובע הגנה מפני העמדה לדין, ומעבר לכך לכנסת יש סמכות להקנות לחבר כנסת חסינות בעת כהונתו בפני העמדה לדין בהקשרים אחרים, בכפוף לתנאים המוסדרים בחוק האמור. הצעת החוק למעשה מאפשרת "מסלול עוקף" לחוק החסינות, ותוך כדי הפרה של כל האיזונים הכלולים בו (שמטרתם לשמור על יכולת התפקוד של הכנסת וחבריה לצד מזעור הפגיעה בשלטון החוק ובשוויון בפני החוק ככל האפשר).

8. לאור כל האמור, יש בהסדר המוצע כדי לפגוע פגיעה עמוקה ויסודית ביותר בשורה של עקרונות יסוד ושל זכויות יסוד במשטר דמוקרטי. הפגיעה האמורה היא בין היתר בהפרדת הרשויות, בעצמאות של מערכת אכיפת החוק ומערכת המשפט, בטוהר ההליכים הפלייליים, בשלטון החוק ובזכות לשוויון בפני החוק. הצעת החוק מאפשרת עיכוב הליכים מטעמים פוליטיים, מאפשרת לרשות המחוקקת להתערב בהליכים משפטיים באופן פרסונלי, מערבת שיקולים פוליטיים במשפט הפליילי ועוד. תוצאת ההצעה עלולה להיות מתן אפשרות לחברי ממשלה לעבור על החוק ללא מגבלה וללא סנקציה, ולמעשה הופכת את החברות בממשלה למעין "עיר מקלט" לביצוע כל עבירה לרבות עבירות חמורות. נוכח כל הטעמים האמורים לעיל, לעמדתנו ההצעה אינה חוקתית, יש להתנגד לה ואין לקדמה.

בברכה,

שרון אפק, עו"ד
מנהל מערך ייעוץ וחקיקה
המשנה ליועצת המשפטית לממשלה

אביטל סומפולינסקי, עו"ד
משנה ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי - חוקתי)

העתקים :

היועצת המשפטית לממשלה
פרקליט המדינה